

A. Strateški in dolgoročni cilji prejemnika, ukrepi za njihovo doseg, ciljne in izhodiščne vrednosti ter kazalniki prejemnika, s katerimi spremlja doseganje ciljnih vrednosti

Opis

Slovenski etnografski muzej z 275 urami letno sodeluje pri raziskovalnem programu *Etnološke raziskave kulturnih znanj, praks in oblik socialnosti*, ki ga vodi Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Muzej opravlja tudi naloge nacionalnega koordinatorskega varstva nesnovne kulturne dediščine, zato je večina raziskav usmerjena v različne vidike nesnovne kulturne dediščine. Predmet naših raziskav v obdobju 2022-2024 je bila tako ljudska likovna umetnost, tradicionalne rokodelske veščine in Unescovi koncepti varovanja nesnovne kulturne dediščine na nacionalnem in globalnem nivoju. Izvedena je bila raziskava, ki je primerjala ljudsko likovno umetnost v zbirkah Slovenskega etnografskega muzeja s sodobno globalno ljudsko umetnostjo, raziskovali smo vlogo rokodelstva v digitalni dobi in sistem vpisa pustne šege v nacionalni register ter politizacijo nesnovne dediščine.

Strateški in dolgoročni cilji so usmerjeni v nadaljnjo raziskovanje nekaterih vrst nesnovne kulturne dediščine, kot jih definira Unescova *Konvencija o varovanju nesnovne kulturne dediščine* (2003), v etnografske filme o nesnovni kulturni dediščini in razmisleke o Unescovem konceptu in paradigmi varovanja nesnovne kulturne dediščine tako na nacionalnem kot globalnem nivoju. Kot osrednji etnološki muzej v Sloveniji in kot nacionalni Koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine bomo imeli pri strateških in dolgoročnih ciljih v ospredju raziskovanje, spremljanje, obravnavo in razumevanje družbenokulturnih procesov in transformacij na področju kulturnih znanj in praks, povezanih s snovno in nesnovno kulturno dediščino.

Strateški cilji izpostavljajo tudi prilagajanje podnebnim spremembam ter spodbujanje trajnostnega in celostnega razvoja ter dostopnost znanstvenih rezultatov in njihovo povezovanje z ekološkimi vprašanji in trajnostnimi praksami. Cilji so usklajeni z veljavnimi dokumenti Slovenskega etnografskega muzeja, lcomovim etničnim kodeksom, Unescovo *Konvencijo o varovanju nesnovne kulturne dediščine*, *Resolucijo o nacionalnem programu za kulturo 2024–2031* in *Nacionalno strategijo za muzeje in galerije 2024–2028*.

Strateški cilj so oblikovani tudi na podlagi dosedanjih referenc in dosežkov ter uspešno izvedenih projektov in pomenijo nadaljevanje in nadgradnjo zastavljenega raziskovalnega dela. Vključujejo dosedanja raziskovalna spoznanja in njihov družbeni vpliv v raziskovalni sferi in med širšo publiko, ki jo naslavlja raziskovalne vsebine (to so predvsem nosilci nesnovne kulturne dediščine v segmentu izvedbenih umetnosti, družbenih praks, ritualov in praznovanj, ustnega izročila, znanj in praks o naravi in svetu in tradicionalnih obrtnih veščin). Rezultati izvedenih raziskav bodo omogočali boljše ohranjanje, poznavanje, razumevanje, povezovanje in vključevanje nesnovne kulturne dediščine v družbi. Spodbuja se k sodelovanju z drugimi sektorji ter ustvarjanju sinergij. Pričakuje se večja usklajenost in povezanost področja ter kakovosten, hiter in množičen pretok znanj, veščin, podatkov in informacij.

Strateški cilji:

1. Razvoj nacionalnega Registra nesnovne kulturne dediščine,
2. Ohranjanje in varovanje NKD v slovenskem etničnem prostoru,
3. Vzpostavitev dostopne mreže znanj in podatkov na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni,
4. Ohranjanje izrazov in razvoj terminologije na področju NKD,
5. Pospeševanje mednarodnega poznavanja, delovanja in povezovanja s sodelovanjem v mednarodnih projektih, partnerstvih, programih in organizacijah,
6. Spodbujanje podjetništva na področju rokodelstva,
7. Medgeneracijsko povezovanje, vseživljenjsko učenje,
8. Krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam.

Ukrepi za doseg ciljev:

- Vzpodbujanje programov in projektov med različnimi deležniki,
- Izobraževanja različnih ciljnih skupin,
- Sodelovanje z raziskovalnimi in pedagoškimi ustanovami doma in v tujini, ki se ukvarjajo z nesnovno kulturno dediščino,
- Sodelovanje z Ministrstvom za kulturo RS.

Ciljne in izhodiščne vrednosti:

Kazalniki prejemnika: povečano število objav znanstvenih, strokovnih in poljudnih člankov v Sloveniji in mednarodno, novi vpisi v nacionalni register in na Unescove seznime, predstavitev našega dela na znanstvenih in strokovnih srečanjih doma in v tujini.

Preglednica 1

Zap. št. cilja	Naziv strateškega in dolgoročnega cilja	Uvrstitev cilja v kategorijo/e: (1) znanstvena odličnost, (2) družbeni in gospodarski vpliv, (3) mednarodna vpetost	Ukrep za doseg cilja	Kazalnik za spremljanje doseganja ciljne vrednosti	Izhodiščna vrednost (2022)	Ciljna vrednost (2027)	Komentar
1	razvoj nacionalnega registra NKD	1	sodelovanje pri pripravi vpisov	število novih vpisov	109	134	
2	ohranjanje NKD v slovenskem etničnem prostoru	1	- Izobraževanja različnih ciljnih skupin	število izobraževanj			organizacija predavanj za različne ciljne skupine
3	Vzpostavitev dostopne mreže znanj in podatkov na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni	1	Sodelovanje z raziskovalnimi in pedagoškimi ustanovami doma in v tujini, ki se ukvarjajo z nesnovno kulturno dediščino, sodelovanje z Ministrstvom za kulturo RS	- znanstvene in strokovne objave (objava v Etnologu, Glasniku SED, v zbornikih in revijah v Sloveniji in tujini)			objave doma in v tujini
4	Ohranjanje izrazov na področju NKD	1	- Izobraževanja različnih ciljnih skupin	število dogodkov			zbiranje izrazov in objave
5	Večje mednarodno poznavanje, delovanje in povezovanje, sodelovanje v mednarodnih projektih, partnerstvih, programih in organizacijah	3	- Sodelovanje z raziskovalnimi in pedagoškimi ustanovami doma in v tujini, ki se ukvarjajo z nesnovno kulturno dediščino, sodelovanje z Ministrstvom za kulturo RS.	- znanstvene in strokovne objave (objava v Etnologu, Glasniku SED, v zbornikih in revijah v Sloveniji in tujini)			sodelovanje z ustanovami, ki skrbijo za ohranjanje NKD
6	Vzpodbujanje podjetništva na področju rokodelstva	2	- Izobraževanja različnih ciljnih skupin	število dogodkov			stiki z rokodelci
7	Medgeneracijsko povezovanje, vseživljenjsko učenje	2	- Izobraževanja različnih ciljnih skupin	število dogodkov			
8	Krožno gospodarstvo, prilagajanje podnebnim spremembam	2	- Izobraževanja različnih ciljnih skupin	število dogodkov			
9							
10							

B. Razvojni cilji prejemnika, ukrepi za njihovo doseganje, ciljne in izhodiščne vrednosti ter kazalniki, s katerimi spremlja doseganje ciljnih vrednosti

Opis

Raziskovalni cilji muzeja so povezani s Strateškim načrtom Slovenskega etnografskega muzeja 2021-2025, letnimi programi dela in z njegovim opravljanjem nalog nacionalnega Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine. Razvojni cilji so usmerjeni predvsem v raziskovanje in analizo obstoječega stanja na področju varovanja nesnovne kulturne dediščine na nacionalnem in globalnem nivoju, v izboljševanje sodelovanja deležnikov iz Slovenije in krepitve mreže povezav z ostalimi državami, podpisnicami Unescove Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine, ter z Unescovimi mrežami, povezanimi z nesnovno kulturno dediščino in njeno vizualizacijo s filmom. Med zvrstmi nesnovne kulturne dediščine so v ospredju tradicionalne obrtne veščine ter njihovo razumevanje v kontekstu sodobne družbe. Raziskovanje bo upoštevalo različne vidike:

- vidik rokodelskih in obrtniških znanj,
- vidik ohranjanja regionalnih razpoznavnosti in kultur, varstva in bogatenja kulturne dediščine,
- vidik identitet in prepoznavnosti,
- vidik predstavljanja dediščine, njenih nosilcev in njihovih znanja filmom,
- vidik družbenega in gospodarskega napredka,
- vidik učinkov na medgeneracijsko povezovanje in vseživljenjsko učenje,
- vidik učinkov na turizem.

Poleg znanstvenih objav bomo izsledke raziskovalnega dela predstavljali tudi s pomočjo strokovnih in poljudnih objav, filmov, razstav in dogodkov ter tako skrbeli za osveščanje širše javnosti o pomenu nesnovne dediščine in njenem varovanju. Pri tem se bomo povezovali tudi z raziskovalci nesnovne kulturne dediščine in njene vizualizacije iz drugih držav.

Razvojni cilji:

- razvoj programov in zbirk Slovenskega etnografskega muzeja,
- komuniciranje, strokovno mreženje in ustvarjanje stabilnih mrež,
- povezovanje in vključevanje kadrov z novimi znanji in veščinami,
- družbeni odzivi na okoljsko in podnebno krizo,
- vključenost posameznikov in skupnosti.

Ukrepi:

- dokumentiranje NKD v procesnih filmih z metodami vizualne etnografije,
- priprava Registra rokodelskih panog z bazo podatkov in spletno stranjo,
- nacionalno in mednarodno mreženje pridobljenih podatkov, znanj in nosilcev,
- vzpostavljanje mobilnosti in regionalne ter mednarodne povezljivosti.

Kazalniki:

- znanstvene in strokovne objave (v *Etnologu*, *Glasniku SED*, zbornikih in revijah v Sloveniji in tujini),
- (etnografski) filmi o nesnovni kulturni dediščini in njihove predstavitve,
- dogodki in prireditve,
- urejanje in izdajanje zbornikov ter drugih tiskanih ali spletnih edicij,
- predstavitve referatov in filmov na mednarodnih konferencah.

Ciljne raziskovalne vrednosti bomo spremljali s pomočjo samoevalvacije ter vrednotenja našega dela v sistemu Sicris.

Preglednica 2

Zap. št. cilja	Naziv razvojnega cilja	Uvrstitev cilja uvrstitev cilja v kategorijo/e: (1) znanstvena odličnost, (2) družbeni in gospodarski vpliv, (3) mednarodna vpetost	Ukrep za dosego cilja	Kazalnik za spremljanje doseganja ciljne vrednosti	Izhodiščna vrednost (2022)	Ciljna vrednost (2027)	Komentar
1	· razvoj posameznih programov in zbirk,	2	– AV-dokumentiranje NKD z metodami vizualne antropologije in procesnega etnografskega filma;	– znanstvene in strokovne objave (objava v Etnologu, Glasniku SED, v zbornikih in revijah v Sloveniji in tujini)	Izhodiščna vrednost točk v sistemu SICRIS	Povečanje števila točk v sistemu SICRIS	
2	· komuniciranje, strokovno mreženje, ustvarjanje stabilnih mrež	1	– priprava urejene baze podatkov – Registra rokodelskih panog in predstavitvene spletne strani;	– razstave,			
3	· povezovanje in izmenjava ter vključevanje kadrov z novimi znanji in veščinami	3	– nacionalno in mednarodno mreženje pridobljenih podatkov, znanj, nosilcev;	– dogodki,			
4	· družbeni odzivi (odzivi na okoljsko in podnebno krizo, vključenost posameznikov in skupnosti).	2	– vzpostavljanje mobilnosti in regionalne ter mednarodne povezljivosti.	– prireditve,			
5							

C. Načrt izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti

Načrt

Načrt

Nadaljevali bomo z raziskovanjem sistema vpisa elementov v nacionalni register in na Unescove seznime nesnovne kulturne dediščine ter ugotavljali, kakšne so možne pasti (npr. politizacija).

Raziskovali bomo dokumentiranje in predstavljanje nesnovne kulturne dediščine, nosilcev in skupnosti s filmom, od načrtovanja, snemalnih metod in načinov konstrukcije znanja v montaži do rabe filmov, ciljnih publik in vprašanja urejanja avtorskih pravic na Unescu in v državah pogodbenicah *Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine* (2003). V naslednjih letih je poudarek na mednarodnih konferencah, izmenjavah in objavah člankov, knjig in filmov.

Raziskave rokodelstva bomo razširili z raziskovanjem večgeneracijske, kulturne in spolne raznolikosti ter delitve dela po spolu, z raziskovanjem položaja in zaposlovanja žensk v rokodelstvu ter razmerij med tradicionalnim ročnim delom in spolom. Raziskava bo vključevala tudi elemente ustvarjalnosti, inovativnosti, emocij in medsebojnega sodelovanja. Cilj raziskave je poleg znanstvenega prispevka tudi razstava s katalogom.

Znanstvena odličnost

Znanstvena odličnost Znanstvena odličnost se bo kazala v dosežkih znanstvenoraziskovalnega dela, povezanega s strateškimi in dolgoročnimi cilji Slovenskega etnografskega muzeja. Upoštevali bomo načela odprte znanosti in skrbeli za čim večjo dostopnost z diseminacijo rezultatov naših raziskav tudi med širšo javnost.

Družbeni in gospodarski vpliv

Družbeni in gospodarski vplivi Naše raziskovalno delo bo imelo vplive predvsem na področju kulture in še posebej na področju varovanja nesnovne kulturne dediščine Slovenije. Vplivalo bo na povečanje zavedanja o njenem pomenu in spodbujalo nosilce in državne organe k njenemu varovanju. Prav tako bodo naše raziskave pokazale, kakšen pomen ima lahko nesnovna dediščina za sodobne ljudi. Rokodelske panoge in ročne spretnosti (kaligrafija, pletenje in kvačkanje, delo z glino, oblikovanje nakita), imajo lahko v družbi 21. stoletja sproščujoč in terapevtski učinek, ki ga potrebuje tudi človek digitalne dobe. Ustvarjalno ročno delo z različnimi naravnimi materiali je aktualno tudi v kontekstu razmisleka o trajnostnem razvoju in smotrni uporabi naravnih virov.

Mednarodna vpetost

Mednarodna vpetost Znanstvenoraziskovalna dejavnost bo potekala v sodelovanju z drugimi muzejskimi in raziskovalnimi ustanovami v tujini in v sodelovanju s povezavami Unesca. Vključeni bomo v uredništva mednarodnih znanstvenih revij. Rezultati raziskav bodo predstavljeni v mednarodnih okoljih, med drugim na konferenci v okviru Evropske prestolnice kulture v Novi Gorici (2025) in na konferenci Mednarodnega združenja za etnologijo in folkloro v Aberdeenu na Škotskem (SIEF 2025).